

Barn och ungdomsperspektivet i den kommande nationella biblioteksstrategin – synpunkter

I bibliotekslagen står att folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Klyftan mellan de som läser och de som inte läser vidgas alltmer och ses numera som ett allvarligt samhälls- och demokratiproblem. Läsformåga och läsförståelse är fundamentala byggstenar i det demokratiska samhällsbygget och förutsättningar för yttrandefrihet och inkludering. De statliga insatserna förstärks alltmer på detta område, t ex de nationella målen för litteratur- och läsfrämjande, satsningar på bokstartsprojekt, läslovssatsningar och Läsdelegationens arbete. I Litteraturutredningen beskrivs biblioteken som den viktigaste aktören utanför skolan för att främja läsning. De nationella insatserna behöver få utrymme i den kommande strategin och tydliggöras genom strategier för folkbiblioteken.

Regeringen har lämnat förslag om att göra FN:s konvention om barnets rättigheter till svensk lag, här står bl a att konventionsstaterna ska främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt rekreation och fritidsverksamhet. Barnet ska också ha tillgång till information och material från olika nationella och internationella källor. Dessa är uppfodrande ställningstaganden som även borde ha stark bäring i utformandet av den nationella biblioteksstrategin.

För att uppnå de nationella kulturpolitiska målen ska allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor främjas och barns och ungas rätt till kultur särskilt uppmärksammas. Folkbiblioteken är viktiga lokala arenor för barns och ungas delaktighet i kulturlivet och eget skapande. Här behövs fördjupande skrivningar och strategier.

Vi som arbetar inom regional biblioteksverksamhet kan inte se att frågan om biblioteksverksamhet för barn och unga lyfts fram eller ägnas särskild uppmärksamhet, varken i omvärldsrapporten eller i annat material som hittills presenterats av sekretariatet. Skolbiblioteksfrågan har fått fin uppmärksamhet och bra genomslag genom sekretariatets arbete men detta är inte samma sak som folkbibliotekens arbete med barn och unga. Perspektivet barn och unga nämns på några platser i omvärldsrapporten men perspektivet fördjupas inte. I kapitel 15, s 469 i ”Den femte statsmakten” står meningen ”*Just barnens ställning på biblioteken förtjänar noggrann belysning*”. Vi verksamma inom regional biblioteksverksamhet undrar när denna belysning kommer och vi hoppas att svenska folkbibliotek inte kommer att stå utan genomtänkta och väl underbyggda strategier för barn- och ungdomsverksamhet när det första utkastet släpps under våren 2018.

Vi ser flera viktiga områden inom fältet barn och unga som kan behandlas i en nationell biblioteksstrategi, t ex:

- Säkra att barnperspektivet och barns och ungas perspektiv konsekvent genomsyrar folkbiblioteksverksamheten.
- Implementera resultatet av Läselegationens arbete i konkreta strategier för folkbiblioteken.
- Rekommendera en nationell permanent satsning (inte bidrags-/projektbunden) på små barns språkutveckling, t ex Bokstart. Formulera strategier för samverkansmodeller för att främja små barns språkutveckling.
- Säkra kompetensutvecklingsinsatser för bibliotekspersonalen och metodutveckling inom läsfrämjande och litteraturförmedling gentemot barn och unga.
- Lyfta vikten av folkbibliotekens arbete med att öka barn och ungas digitala delaktighet och medie- och informationskunnighet.
- Säkra en nationell bibliotekskatalog med gränssnitt och sökfunktioner anpassade till barn- och ungas informationssökningsförmågor.
- Säkra nationella digitala plattformar för barn- och ungdomslitteratur, t ex BIBBLIX
- Lyfta folkbiblioteken som arenor för barns och ungas delaktighet i samhälls- och kulturlivet och som arenor för eget skapande.

Nätverket barn och unga – LIM Länsbiblioteken i Mellansverige

samt Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg, Gotlands länsbibliotek, Kultur i Väst, Kulturutveckling Gävleborg, Kulturutveckling Västmanland, Länsbibliotek Dalarna, Länsbibliotek Sörmland, Länsbiblioteket i Västerbotten, Länsbiblioteket Västernorrland, Region Jämtland Härjedalen, Regionbibliotek Jönköping, Regionbibliotek Stockholm, Regionbibliotek Uppsala, Regionbibliotek Östergötland